

דף כז.

עין משפט א.

יו"ד סימן רסד פעיף א

עין בסעיף הקודם

עין משפט ב.

יו"ד סימן ריו פעיף מא

מא. לא. נדר מהערלים אסור בנימולים מאומות העולם, ומותר בערלי ישראל, לפי שהערלה נקראת במקרא על כלל אומות העולם, והנימולים הם האומה הישראלית.^ג

עין משפט ג.

יו"ד סימן רסד פעיף א

עין לעיל דף כו: עין משפט ז

עין משפט ד.

יו"ד סימן ריו פעיף מב

מב. לב. נדר מהנימולים אסור גם בערלי ישראל, ומותר בנימולי אומות העולם.

עין משפט ה.

יו"ד סימן רסד פעיף א

עין לעיל דף כו: עין משפט ז

עין משפט ו.

יו"ד סימן קנה פעיף א

א. א. כל מכה וחולי שיש בהם סכנה ושחללים עליהם את השבת אין מתרפאין מעכו"ם^ד, שאינו מומחה לרבים.

ג. כך פירש הט"ז בס"ק ל"ז דברי השו"ע.

ד. ממשנה ע"ז כ"ז, וכמימרא דרבה בר חנה אמר ר"י וכלישנא קמא.

ומשמע מדברי מר"ן השו"ע דאם אין במכה סכנה מותר להתרפאות מעכו"ם אפי' לא מומחה, אבל הרא"ש והטור פסקו דגם בזה לא יתרפא מעכו"ם כיון שאין ברפואה זו אומנות אם ימיתנו לא יתלו הדבר בחסרון ידיעתו של הגוי אלא יאמרו בלא"ה הגיע זמנו למות או ששונאו היה והמיתו ולא מרע נפשיה לגבי אחרים. ש"ך ס"ק א'.

הגה: כל המקיזים דם הם מומחים לענין הקזה ^ה.

א. ב. וטעם הדבר שאין מתרפאין מעכו"ם במכה או חולי שיש בו סכנה, דחיישינן לשפיכות דמים.

אפי' שהחולה ספק חי ספק מת, אין מתרפאין ממנו אבל אם החולה ודאי מת אם לא יתרפה מיד מתרפאין ממנו דלחיי שעה לא חיישינן ^ו בזה.

ואם אמר סם פלוני יפה או רע יכול לסמוך עליו ^ז, והוא שלא קונה ממנו אותו סם או לוקח אותו ממנו.

הגה: וי"א דכל זה אינו אסור אלא כשעובד הכוכבים עושה בחנם אבל אם עושה בשכר, בכל ענין מותר דחושש להפסד שכרו ^ח, וכן נהגו להקל.

א. ג. אם בא העכו"ם לרפאות הישראל בלחש מותר, דאין חשש שפיכות דמים בזה ובלבד שלא ידוע שהוא מזכיר שם אלילים אבל אם ידוע שמזכיר בלחש שם אלילים, אסור ^ט אפי' בחולה שיודע שודאי ימות אם לא יתרפא מיד.

א. ד. עכו"ם אפיקורוס ^י אפי' בסתם לחש אסור להתרפאות ממנו שודאי מזכיר שם אלילים.

הגה: ואסור ללמוד ממנו לחש ^כ.

ה. ב"י בשם תוס' והרא"ש.

ו. מימרא דרב חסדא אמר ר"י שם בדף כ"ז. וכתבו התוס' והא דאמרינן ביומא דמפקחין עליו הגל בשבת לחוש לחיי שעה, י"ל דכאן ושם עושים לטובתו, ששם בגל אם לא נחוש ימות וע"כ התירו גם לחיי שעה וכאן אם נחוש ולא יתרפא ממנו ודאי ימות וכאן דוחים ודאי מיתה ועושים הספק שאולי יתרפא גם מעכו"ם זה. ט"ז ס"ק ב'.

ז. שם בשם מר עוקבא, שירא העכו"ם שמא ישאל אחרים אבל לקחת ממנו חיישינן, דכדי למכור ישקר. ש"ך ס"ק ד'-ה'.

ח. והרש"ל והב"ח כתבו דגדולה השנאה דלא חייש לשכרו, אבל הש"ך בס"ק ו' כתב דהעיקר כדעת הרמ"א דבשכר מותר.

ט. מברייטא שם במעשה דבן דמא.

י. שם שבא יעקב איש כפר חנינא. והיינו העכו"ם אפיקורוס ואז אפי' מומחה לרבים אסור, כ"כ הרא"ש. ש"ך ס"ק ח'.

כ. כ"כ המרדכי בפ"ב דע"ז.

עין משפט ז.

יו"ד סימן קנו פעיף א

א. אין מסתפרין מעכו"ם אלא במקום שמצויין בני אדם^ל, או אם אותו עכו"ם חושב שאותו ישראל אדם חשוב הוא.

הגה: ויש מחמירים שלא להתספר מעכו"ם בתער אפי' במקום רבים, אם לא שיראה במראה. ונהגו להקל כסברא ראשונה^מ.

עין משפט ז.ט.

יו"ד סימן קנה פעיף א

עין לעיל עין משפט ו

דף כז:

עין משפט א.ב.

יו"ד סימן קנה פעיף א

עין לעיל דף כז. עין משפט ו

עין משפט ג.

יו"ד סימן קנו פעיף א

א. כל העבירות שבתורה חוץ מע"ז וגילוי עריות ושפיכות דמים אם אומרים לו לאדם שיעבור עליהם או יהרג אם זה בצינעה יעבור ואל יהרג^נ. ואם ירצה להחמיר על עצמו וליהרג רשאי^ס אם העכו"ם מתכוון^ע להעבירו על דת.

ל. ממשנה שם בע"ז דף כ"ז וכחכמים, ומבריתא וכדמפרש בגמ' שם בדף כ"ט.
מ. במקום שבני אדם מצויין שם אפי' בלי מראה, וכ"ש כשנותן לו שכר דחייש להפסד שכרו. ש"ך ס"ק ב'. וכ"כ בבית לחם יהודה.
נ. מימרא דר"י בשום ר"ש בן יהוצדק בסנהדרין דף ע"ד ע"ב. נמנו וגמרו.
ס. טור וסמ"ק ורא"ש בפ"ב דע"ז מירשלמי ור"ן בפ"ד דשבת ורי"ו.
ע. אבל אם אינו מתכוון להעבירו על דת אלא להנאת עצמו, אסור להחמיר ונקרא חובל בעצמו וצריך לעבור ולא יהרג, כ"כ מרי"ו.

וכתב הב"ח אפי' בפרהסיא אינו רשאי למסור נפש, כיון שאינו מתכוון להעבירו על דת אלא להנאת עצמו, אבל מהפרישה משמע דרשאי אם זה בפרהסיא אפי' באינו מתכוון להעבירו על דת. ואם הדור פרוץ והשעה צריכה לכך רשאי אפי' על מצוה קלה כדי שיראו העם לאהבה את ה' ולירא אותו בכל לבם. והב"ח פסק כרמב"ם שכל שדינו שלא יהרג ולעבור ונהרג הרי זה מתחייב בנפשו ויש חולקים, והכל לפי הענין והשעה. ש"ך ס"ק א'. ועיין בשו"ת ברכה של החיד"א מה שהשיג על הש"ך, והעלה דרבא פליג על אביי שם וס"ל דלא מהני קרקע עולם לפרהסיא ואסתר שאני דהנאת עצמן היה ע"ש.

הגה: ואם יכול להציל עצמו בכל אשר לו צריך ליתן כל אשר לו **פ** ולא יעבור על לא תעשה.

הגה: בכל מקום שאמרו שכל שבידו למחות ואינו מוחה נתפס באותו עון, מ"מ בדבר שיש חשש סכנה **ז** אינו צריך להוציא ממנו על כך.

א. ב. גם בשאר עבירות **ק** אם אומרים לו שיעבור או יהרג והוא בפרהסיא, דהיינו שזה בפני עשרה מישראל חייב ליהרג ולא יעבור, אם העכו"ם מכוון להעבירו על דת. אבל אם אינו מכוון אלא להנאתו יעבור ולא יהרג.

ואם זה שעת גזירה על ישראל לבדם, אפי' על רצועת המנעל המיוחדת לישראל **ר** יהרג ואל יעבור.

הגה: ודוקא אם רוצים להעבירו במצוות לא תעשה, אבל אם גזרו שלא לקיים מצות עשה אין צריך לקיימה וליהרג.

אם לא שהשעה צריכה לכך ורוצה ליהרג ולקיימה, הרשות בידו.

א. ג. בע"ז וגילוי עריות ושפיכות דמים אפי' בצינעה ושלא בשעת הגזירה ואפי' אין העכו"ם מכוון להעבירו על דת אלא להנאתו **ש**, הרי זה יהרג ולא יעבור.

הגה: ודוקא כשאומרים לו לעשות מעשה, כמו שאומרים לאיש לגלות ערוה או שיהרג, אבל אם אונסים לאשה מישראל לבא עליה או שרוצים

פ. כ"כ הר"ן בפ' לולב הגזול ורשב"א וראב"ד וריב"ש בס"י שפ"ז.

אבל במצות עשה אפי' מצוה עוברת א"צ לבזוז יותר מחומש מנכסיו. ש"ך ס"ק ג'. ואם יש סכנת אבר צ"ע אם זה דומה לממון וצריך לתת להם להוציא לו האבר ולא יעבור על לא תעשה או שזה דומה לנפשות, וסיים דנראה לקולא ע"ש.

צ. מימרא דר"י שם בסנהדרין, וכרבא שם, וגם מימרא דר"י שם.

ק. וא"צ בפניהם ממש אלא כל שיודעים מהעבירה, והכי מוכח בגמ' מאסתר. ש"ך ס"ק ד'.

ר. היינו שלישראלים היו נוהגים ברצועות נעליים שלא כדרך העכו"ם כגון שיש צד יהדות בדבר כגון דשל העכו"ם אדומות ושל הישראלים שחורות.

ש. מימרא דרב, ומשום חומר עצמן ע"כ בכל ענין אסור, וכ"כ הר"ן בשם הרמב"ן, וכ"כ הרמב"ם בפ"ה מיסודי התורה.

להשליך ישראל על תינוק להרגו^ה או שהוא כבר מוקשה ורוצים לאנס אותו לערוה בזה א"צ ליהרג^א.

הגה: כל איסור ע"ז ועריות ושפיכות דמים אע"פ שאין בו מיתה רק לאו בעלמא^ב צריך ליהרג ולא יעבור, אבל על לאו דלפני עוור לא תתן מכשול יעבור עליו^ג ולא יהרג.

הגה: עכו"ם הבא על בת ישראל פנויה^ד אינו בכלל גילוי עריות.

הגה: עכו"ם שאמרו לישראל תנו לנו אחד מכם ונהרוג אותו, לא יתנו להם אחד מהם אלא אם יחדוהו ואמרו להם תנו לנו פלוני^ה. וי"א דאפי' ביחדוהו אין למוסרו, אא"כ חייב מיתה^ו.

הגה: נשים שאמרו להם עכו"ם תנו לנו אחת מכך ונטמא אותה, אפי' יטמאו כולם^ז לא ימסרו נפש אחת מישראל.

ת. ובע"ז כגון שכפפו קומתו להשתחות לע"ז. ש"ך ס"ק ח' מהרא"ש.
א. אא"כ הוי בפרהסיא, כ"כ רי"ו. אבל הש"ך השיג עליו וכתב דאפי' בפרהסיא א"צ ליהרג. ש"ך ס"ק ט'.

ב. משמע דבערוה דרבנן לכו"ע יעבור ולא יהרג ופשוט הוא. ש"ך ס"ק י'.
ג. ר"ן בפ' כל שעה ובפ' בן סורר ומורה, וכגון שאנסו לישראל להשאל דבר מה לע"ז וכיוצא בזה. ט"ז ס"ק ה'.

ד. ודוקא פנויה, אבל א"א גילוי עריות ממש הוא, ולפ"ז צ"ל דאסתר פנויה היתה, ובפנויה אפי' עושה מעשה שהביאה הערוה עליה אינה בכלל עריות, אבל ישראל הבא על עכו"ם בכלל עריות הוא דיהרג ואל יעבור, והיינו דוקא בפרהסיא אבל בנ"י כתב אפי' בצינעה יהרג ולא יעבור. ועיין באבן העזר סי' ט"ו וט"ז איזהו גילוי עריות. ש"ך ס"ק י"ב.
ה. ממשנה פ' ח' דתרומות, והרמב"ם בפ"ה מהלכות יסודי התורה.

ו. ב"י בשם רש"י והר"ן כשבע בן בכרי, וכתב הרמב"ם ומ"מ אין מורין להם כן לכתחילה, ופי' הט"ז אלא יניחו הדבר להמון עם וכמו שירצו יעשו, ואע"ג דשבע בן בכרי לא היה חייב מיתה ע"פ דין תורה אלא ע"פ חק המלכות שמרד בדוד, מ"מ מוסרין אותו אם יחדוהו ומזה נלמד לזמנינו דמי שפושע ומורד במלכות מוסרין אותו, ומן הראוי למסור אותו אפי' לא יחדוהו. וה"ה אם היה עוסק בזיופים או שאר דברים שיש בהם סכנה לכלל, פשיטא שמוסרין אותו כיון שהוא רודף לשאר ישראל ע"י מעשיו הרעים, אבל צריך לחזור על צדדי היתר לפני שמוסרים אותו, וכשיש איסור למוסרו, גם לממון או לבית אסורים אסור. דכיון שנפל בידם אין מרחמין עליו. ט"ז ס"ק ח'. ובברכי יוסף העלה דהלכה כדעה זו.

ז. כ"כ הב"י בשם הר"ן, ואם יחדו אשה אחת ימסרו אותה, אבל לדעה השני' ברמ"א רק בחייבת מיתה ימסרו אותה.

מ"מ אם אמרו תנו לנו אשה פלונית ונטמא אותה ואם לאו נהרוג כולכם, בזה מותר לתת

הגה: כל מקום שנאמר יהרג ואל יעבור, אם עבר ולא נהרג אע"פ שחלל את ה' מ"מ נקרא אנוס ופטור.

ודוקא שלא יכל לברוח ח אבל אם יכל לברוח מהם ואינו עושה הרי הוא ככלב השב על קיאו ונקרא עובר במזיד.

עין משפט ד.

יו"ד סימן קנה סעיף א

עיין לעיל דף כז. עין משפט ו

להם האשה שיחדו, דאין מעשה מצד האשה ואינה בכלל גילוי עריות ואינה בכלל תיהרג ולא תעבור וע"כ מוסרין אותה. ט"ז ס"ק ט'.
ח. ואף שתחילתן באונס, כמ"ש בכתובות נ"א ע"ב מהריב"ש. וכ"כ הב"י בשם הרמב"ם בפ"ה מיסודי התורה.